Econometer 2e kwartaal 2019

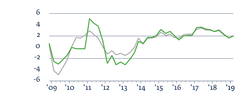
Economie wederom gegroeid

In het tweede kwartaal van 2019 is het Bruto Binnenlands Product (BBP) in Nederland ten opzichte van het tweede kwartaal van 2018 met 2,0% gegroeid. Daarmee was de economische groei iets hoger dan in het eerste kwartaal van 2019. De economie blijft dus groeien. Het BBP groeide, net als in het eerste kwartaal van 2019, met 0,5% ten opzichte van een kwartaal eerder. Tevens groeit het BBP nu al meer dan 20 kwartalen op rij. De economische groei was voornamelijk te danken aan de investeringen in vaste activa, consumptie door huishoudens en het handelssaldo. Bij de investeringen in vaste activa gaat vooral om woningen, gebouwen, vervoermiddelen (met name vliegtuigen) en machines. Deze groei gaat samen met een relatief hoge bezettingsgraad van de machines en installaties in de industrie.
Er werd door huishoudens vooral veel uitgegeven aan woninginrichting, kleding, elektrische apparaten en diensten. De sectoren met de hoogste groei waren de Bouw, Energie en ICT (CBS, 2019[1]).

De economische groei in Gelderland was met 2,0% gelijk aan het Nederlandse groeicijfer. Het werkloosheidspercentage blijft laag. In Gelderland 3,0% ten opzichte van 3,3% voor Nederland als geheel. Dit betekent dat het werkloosheidspercentage in Gelderland wederom is gedaald. In tegenstelling tot het eerste kwartaal van 2019 toen alleen de werkloosheid in Gelderland daalde, daalde ook het werkloosheidspercentage in Nederland. Daarmee is de lichte stijging van het eerste kwartaal, wat toegeschreven kon worden aan een seizoeneffect, weer bijgetrokken. Gelderland blijft bij beide indicatoren de Nederlandse trend volgen.

Gelderland
Nederland

Economische groei
% groei van het BBP ten opzichte van hetzelfde kwartaal een jaar eerder
Bron: CBS

Werkloosheidspercentage
Werkloosheid in % van de beroepsbevolking kwartaalcijfers
Bron: CBS/BEO

Trendbeeld Gelderse Conjunctuur (Voortschrijdend 12-maandsgemiddelde)

Arbeidsmarkt blijft krap

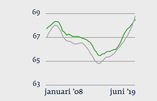
De werkgelegenheidsgraad, het percentage mensen van de 15 tot 75-jarige bevolking met een baan, in Gelderland ligt met 68,5% iets onder het Nederlands gemiddelde van 68,8%. Voor zowel Gelderland als Nederland betekent dit een stijging ten opzichte van het eerste kwartaal van 2019 toen de werkgelegenheidsgraad 68,3% was. Het aantal nieuwe vacatures is ten opzichte van het eerste kwartaal van 2019 in zowel Gelderland als Nederland gestegen. Als we echter kijken naar het voortschrijdend 12-maandsgemiddelde zien we dat de dalende lijn zich nog sterker doorzet. Dit komt doordat het aantal nieuwe vacatures in het tweede kwartaal van 2018 veel hoger was dan de aantallen die we nu zien. Dit kwartaal is nu weggevallen waardoor het aantal nieuwe vacatures in Gelderland weer het jaargemiddelde van 2012 nadert.
De bevolkingsgroei in Gelderland was gelijk aan het Nederlands gemiddelde.
De verschillen blijven hierdoor minimaal.

Gelderland
Nederland

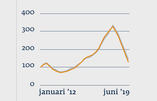
Bij deze getallen en percentages wordt er gebruik gemaakt van een voortschrijdend 12-maandsgemiddelde.

Gebruikte bronnen: zie grafiekjes, trendtstiering
Bureau Economisch Onderzoek, provincie Gelderland

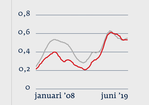
Werkgelegenheidsgraad
% van de 15- tot 75-jarige bevolking met een baan
Bron: CBS

Nieuwe vacatures *
Indexcijfer, jaargemiddelde 2012 = 100
Bron: UWV/BEO

Bevolkingsgroei
In % t.o.v. dezelfde maand een jaar eerder
Bron: CBS

Mogelijk kantelpunt?

Het aantal overnachtingen blijft groeien in zowel Gelderland als Nederland. Het aantal overnachtingen steeg in Gelderland in het tweede kwartaal van 2019 iets minder hard dan het landelijk gemiddelde, de verschillen zijn echter klein. Gelderland volgt de landelijke trend van een groeiend aantal overnachtingen waarbij Gelderland het ene kwartaal iets harder groeit en het andere kwartaal iets minder hard.

Het aantal faillissementen is nog altijd zeer laag. Sinds het begin van 2019 zien we echter wel dat het aantal faillissementen langzaam stijgt. Dat was ook in het tweede kwartaal van 2019 het geval waarbij het aantal faillissementen in zowel Gelderland als Nederland steeg. In Gelderland steeg het aantal faillissementen harder dan in Nederland waardoor het voortschrijdend 12-maandsgemiddelde weer iets naar elkaar is toegetrokken. Wel zien we dat het aantal faillissementen in Gelderland nog altijd lager is dan in Nederland als geheel.

Hoewel het aantal faillissementen groeit, blijkt de omzet van het overgrote deel van de industriebedrijven juist gelijk te zijn gebleven of zelfs gegroeid. Het percentage industriebedrijven met omzetgroei in het tweede kwartaal van 2019 ligt iets hoger dan in het eerste kwartaal van 2019. Dit percentage is echter een stuk lager dan in het tweede kwartaal van 2018, waardoor het 12-maandsgemiddelde blijft dalen. Dit geldt zowel voor Gelderland als voor Nederland als geheel. Deze daling ten opzichte van een jaar geleden komt met name door het gebrek aan personeel en door de tegenvallende export, vooral naar Duitsland. Hierdoor daalt de productie van de industrie al sinds begin 2019 (CBS, 2019)[2]. In zowel Gelderland als Nederland gaf ongeveer 2 op de 10 ondernemers aan dat hun omzet het afgelopen kwartaal was gestegen. In zowel Gelderland als Nederland gaf minder dan 1 op de 10 bedrijven aan dat hun omzet de afgelopen 3 maanden is gedaald. Ondanks deze positieve cijfers geeft deze alinea wel aan dat er mogelijk een kanteling aan zit te komen waarbij economische groei niet meer als vanzelfsprekend kan worden gezien na meer dan 5 jaar onafgebroken groei. Een dalende productie van de industrie, de politieke spanningen rondom de Brexit en de handelsoorlog tussen de Verenigde Staten en China zijn zaken die ervoor kunnen zorgen dat de economische groei verder terug zal lopen. Tegelijkertijd kunnen deze politieke spanningen ook opgelost worden waardoor de economie juist een opleving kan beleven. De economie zit op dit moment op een kantelpunt, waarbij keuzes van politieke wereldleiders zullen bepalen welke kant het op gaat vallen.

Gelderland
Nederland

Bij deze getallen en percentages wordt er gebruik gemaakt van een voortschrijdend 12-maandsgemiddelde.

Gebruikte bronnen: zie grafiekjes, trendtstiering
Bureau Economisch Onderzoek, provincie Gelderland

Faillissementen
Indexcijfer, jaargemiddelde 2008 = 100
Bron: CBS

Industrie
% bedrijven met omzetgroei
Bron: CBS

Overnachtingen R&T [1]
Indexcijfer, jaargemiddelde 2008 = 100
Bron: CBS

[1]Het grote verschil met Nederland in het aantal overnachtingen kan verklaard worden door het (inter-nationale) toerisme in Noord Holland, met name Amsterdam. Als Noord-Holland buiten beschouwing wordt gelaten presteert Gelderland boven het Nederlands gemiddelde.

Gelderse bouw- en woningmarkt

Het aantal bouwvergunningen voor bedrijfsgebouwen is in het tweede kwartaal van 2019 in Oost-Nederland gedaald. Ook Nederland als geheel laat eenzelfde trend zien. Doordat het aantal bouwvergunningen voor bedrijfsgebouwen zowel voor Nederland als Oost-Nederland is gedaald, blijft het aantal bouwvergunningen voor bedrijfsgebouwen Oost-Nederland, waar Gelderland een belangrijk onderdeel van is, boven het Nederlands gemiddelde. De woningverkoop lag in het tweede kwartaal van 2019 op nagenoeg hetzelfde niveau als in het eerste kwartaal van 2019. Daarmee lijkt de stevige daling in de woningverkoop die sinds begin 2018 bezig is af te nemen. De woningprijzen blijven in rap tempo stijgen, waarbij de prijzen in Gelderland in het tweede kwartaal van 2019 iets sterker zijn gestegen dan in Nederland als geheel.

Gelderland
Oost-Nederland
Nederland

Bij deze getallen en percentages wordt er gebruik gemaakt van een voortschrijdend 12-maandsgemiddelde.

Gebruikte bronnen: zie grafiekjes, trendtstiering
Bureau Economisch Onderzoek, provincie Gelderland

Woningverkoop*
Indexcijfer, jaargemiddelde 2008 = 100
Bron: Kadaster

Woningprijzen*
Indexcijfer, jaargemiddelde 2008 = 100
Bron: Kadaster

Aantal bouwvergunningen bedrijfsgebouwen
Indexcijfer 2012 = 100 Bron: CBS

Vertrouwen bij consumenten en ondernemers daalt

Het consumentenvertrouwen in Gelderland is in het 2e kwartaal van 2019 gedaald, maar nog steeds net positief. In Nederland als geheel is het consumenten juist heel licht gestegen waardoor het saldo van positieve en negatieve antwoorden elkaar precies in balans houdt. De verschillen zijn echter klein. Ook het ondernemersvertrouwen is in Gelderland gedaald, terwijl er voor Nederland als geheel een lichte stijging zichtbaar is. Ook het ondernemersvertrouwen in Gelderland ligt echter nog altijd boven het Nederlands gemiddelde. De blijvende onzekerheden aangaande de Brexit, de handelsoorlog tussen de Verenigde Staten en China zijn belangrijke oorzaken voor het lage vertrouwen.

De ondernemers in Gelderland geven bij slechts twee van de zes indicatoren aan bovengemiddeld positief te zijn. Dit is een opvallende trendbreuk met de afgelopen kwartalen waarin de Gelderse ondernemers telkens positiever waren dan het landelijke gemiddelde. Alleen bij de investeringen en de ontwikkeling van de winstgevendheid scoren de Gelderse ondernemers boven het Nederlands gemiddelde. Dit betekent dat zij verwachten meer te gaan investeren ten opzichte van een jaar geleden en dat er het afgelopen kwartaal relatief veel ondernemers een positievere ontwikkeling van de winstgevendheid hebben gemeld. Bij de indicatoren personeelssterkte en omzet, waarbij er wordt gevraagd naar de verwachtingen rondom het aantrekken van nieuw personeel en de ontwikkelingen van de omzet, scoren de Gelderse ondernemers nagenoeg gelijk aan het Nederlands gemiddelde. Over het economisch klimaat en de buitenlandse omzet, oftewel verwachtingen over de export, zijn de Gelderse ondernemers pessimistischer dan het Nederlands gemiddelde.

Gelderland
Nederland

Consumentenvertrouwen
Saldo van positieve en negatieve antwoorden (uitgedrukt in %), kwartaalcijfers
Bron: CBS

Economisch klimaat bedrijven
Saldo van positieve en negatieve antwoorden (uitgedrukt in %), kwartaalcijfers
Bron: CBS

Conjunctuurenquête Nederland

Begin 3e kwartaal 2019.

Hoe donkerder de kleur, hoe optimistischer het bedrijfsleven. Voor meer informatie zie: COEN rapport-2019 (pagina 10)

Meer informatie: Bureau Economisch Onderzoek, Provincie Gelderland

Economisch klimaat

Omzet

Buitenlandse omzet

Personeelssterkte

Investeringen

Ontwikkeling winstgevendheid

provincie Gelderland